27/02/2019

Λόγος περί ελεημοσύνης

/ Γνώμες

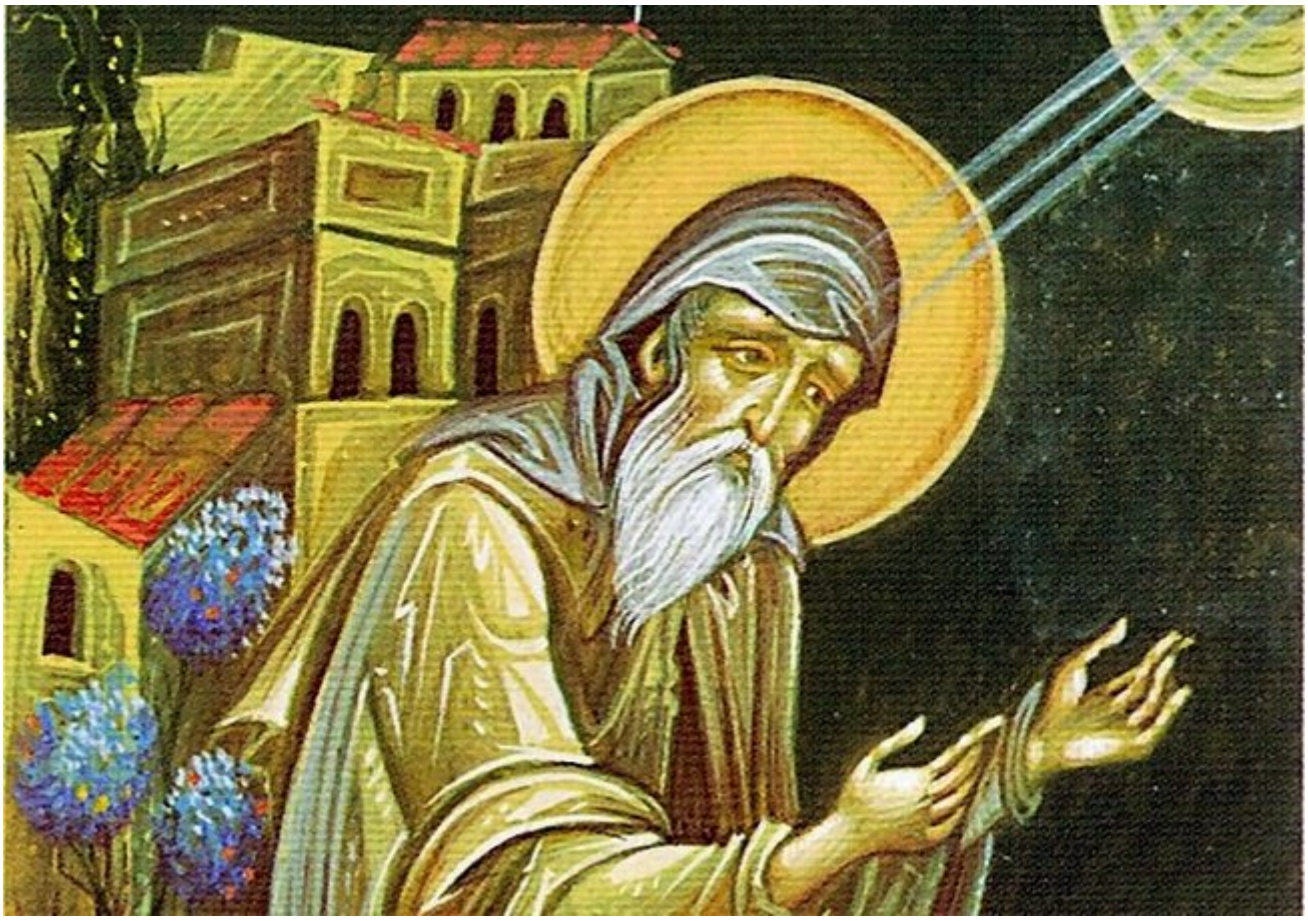

Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου

Ἀδελφοί καί Πατέρες Θά ἔπρεπε βέβαια νά μήν τολμῶ καθόλου νά ὁμιλῶ καί νά κρατῶ τή θέση τοῦ διδασκάλου καί καθοδηγητῆ ἐνώπιον τῆς ἀγάπης σας. Ἀλλά καί σεῖς γνωρίζετε ὅτι τό μουσικό ὄργανο, πού κατασκευάστηκε ἀπό τόν τεχνίτη, ἀποδίδει τόν ἦχο καί γεμίζει τά αὐτιά ὅλων μας μέ γλυκύτατη μελωδία, ὄχι ὅταν ἐκεῖνο θέλει, ἀλλά ὅταν γεμίσουν οἱ σωλῆνες του μέ ἀέρα καί τό κρούσουν ρυθμικά τά δάκτυλα τοῦ ὀργανοπαίκτη. Ἔτσι ἀκριβῶς πρέπει νά καταλάβετε ὅτι συμβαίνει καί μέ μένα.

Γι’ αὐτό νά μή σᾶς κάνει ἡ μηδαμινότητα καί ἡ εὐτέλεια τοῦ ὀργάνου νά κρατήσετε ἀρνητική στάση σέ ὅσα πρόκειται νά σᾶς πῶ. Ἀλλά νά ἔχετε στραμμένη τήν προσοχή σας πρός τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού ἐμπνέει ἄνωθεν καί γεμίζει τίς ψυχές τῶν πιστῶν· καί πρός τόν ἴδιο τό δάκτυλο τοῦ Θεοῦ (Λουκ. 11, 20), πού κρούει τίς χορδές τοῦ νοῦ καί μᾶς προτρέπει νά σᾶς ἀπευθύνουμε τό

λόγο. Καί σάν νά ἠχεῖ ἡ δεσποτική σάλπιγγα ἤ, γιά νά τό πῶ πιό σωστά, νά μᾶς ὁμιλεῖ μέσω κάποιου ὀργάνου ὁ Βασιλέας τῶν ὅλων, μέ σύνεση καί πολλή προσήλωση, ἀκούσατε ὅσα ἔχω νά σᾶς πῶ: Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουμε νά ἐξετάζουμε καί νά προτρέπουμε τούς ἑαυτούς μας -καί οἱ πιστοί καί οἱ ἄπιστοι καί οἱ μικροί καί οἱ μεγάλοι- ἔτσι ὥστε οἱ μέν ἄπιστοι νά φθάσουμε στήν ἐπίγνωση καί νά πιστέψουμε στόν Θεό πού μᾶς δημιούργησε, καί οἱ πιστοί μέ τήν ἐνάρετη βιοτή καί τά ἔργα μας νά Τόν εὐαρεστήσουμε.

Οἱ μικροί νά ὑποταχθοῦμε στούς μεγάλους χάριν τοῦ Κυρίου καί οἱ μεγάλοι νά συμπεριφερθοῦμε στούς μικρούς καί ἀσήμαντους σάν σέ γνήσια τέκνα μας, ὅπως τό ζητάει καί ἡ ἐντολή τοῦ Κυρίου πού λέει: «Καθετί πού κάνατε σέ ὁποιονδήποτε ἀπ’ αὐτούς τούς φτωχούς καί ἀσήμαντους ἀδελφούς μου, σέ μένα τό κάνατε» (Ματθ. 25, 40). Αὐτό τό λόγο δέν τόν εἶπε ὁ Κύριος μόνο γιά τούς φτωχούς, ὅπως νομίζουν μερικοί, καί γιά ὅσους στεροῦνται τά ὑλικά ἀγαθά, ἀλλά καί γιά ὅλους τούς ἄλλους ἀδελφούς μας πού χάνονται, ὄχι γιατί στεροῦνται τό ψωμί καί τό νερό, ἀλλά ἀπό τή μεγάλη καί βαριά πείνα πού δημιουργεῖ ἡ ἀνυπακοή καί ἡ περιφρόνηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου (πρβλ. Ἀμώς 8, 11). Διότι ὅσο εἶναι ἡ ψυχή ἀνώτερη ἀπό τό σῶμα, τόσο εἶναι καί ἡ πνευματική τροφή ἀνώτερη ἀπό τή σωματική. Καί νομίζω ὅτι γι’ αὐτήν τήν τροφή λέει ὁ Κύριος «πείνασα καί μοῦ δώσατε νά φάγω, δίψασα καί μοῦ δώσατε νά πιῶ νερό» (Λουκ. 12, 23), παρά γιά τή φθαρτή ὑλική τροφή.

Πράγματι, πεινᾶ ὁ Χριστός καί διψᾶ τή σωτηρία τοῦ καθενός μας. Καί ἡ σωτηρία μας εἶναι ἡ ἀποχή ἀπό κάθε ἁμαρτία. Εἶναι ὅμως ἀδύνατον νά ἐπιτύχουμε τήν ἀποχή ἀπό κάθε ἁμαρτία χωρίς τήν ἄσκηση τῶν ἀρετῶν καί τήν ἐφαρμογή καί ἐκπλήρωση ὅλων τῶν ἐντολῶν. Δηλαδή μέ τήν ἐφαρμογή καί ἐκπλήρωση τῶν ἐντολῶν τρέφεται ἀπό μᾶς ὁ Δεσπότης μας Θεός καί Κύριος τοῦ παντός! Διότι οἱ ἅγιοι Πατέρες μᾶς λένε ὅτι ὅπως ἀκριβῶς οἱ δαίμονες τρέφονται ἀπό τίς πονηρές μας πράξεις καί παίρνουν δύναμη ἐναντίον μας -ὅταν ὅμως ἐμεῖς ἀπέχουμε ἀπό τήν ἁμαρτία ὑποφέρουν ἀπό ἀσιτία καί χάνουν τή δύναμή τους- ἔτσι σκέπτομαι ὅτι τρέφεται ἀπό μᾶς, ἤ καί τό ἀντίθετο, παραμελεῖται καί πεινᾶ καί Ἐκεῖνος πού «ἐπτώχευσε» (Β’ Κορ. 8, 9) γιά τή σωτηρία μας.

Αὐτό μποροῦμε νά τό μάθουμε καί νά τό ψηλαφήσουμε καί στή ζωή τῶν Ἁγίων μας. Ἀλλά ἐπειδή ὁ ἀριθμός τους εἶναι μεγάλος καί ὑπερβαίνει τούς κόκκους τῆς ἄμμου, θά προσπεράσω ὅλους τούς ἄλλους καί θά σταθῶ στό βίο ἑνός Ἁγίου ἤ μιᾶς Ἁγίας γιά νά πληροφορήσω τήν ἀγάπη σας γιά τό θέμα αὐτό. Ξέρω ὅτι ἀκοῦτε τό βίο τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας πού δέν τόν διηγεῖται κανένας ἄλλος, ἀλλά ἐκείνη ἡ ἴδια ἡ ἰσάγγελος, ἡ ὁποία μᾶς κάνει γνωστή, σάν νά ἐξομολογεῖται, τή φτώχεια της μέ τά ἑξῆς λόγια: «Πολλές φορές δέν ἔπαιρνα μισθό ἀπό τούς ἐραστές μου,

παρά μόνο τό μισθό τῆς ἁμαρτίας. Καί αὐτό δέν τό ἔκανα γιατί ἤμουν πλούσια, ἀφοῦ ἔγνεθα λινάρι γιά νά ζήσω, ἀλλά γιά νά μπορῶ νά ἔχω πιό πολλούς ἐραστές καί νά ἱκανοποιῶ σέ μεγαλύτερο βαθμό τό πάθος μου» (P.G. 87, 3709D, 3712A καί B). Ὅταν δέ πήγαινε στά Ἱεροσόλυμα καί πῆγε νά ἐπιβιβασθεῖ στό πλοῖο ἦταν τόσο φτωχή πού δέν εἶχε οὔτε τά ναῦλα, οὔτε τά ἔξοδα γιά τό ταξίδι. Μετά ὅμως τήν ἀφιέρωσή της στήν Πανάμωμο Θεοτόκο, ἀναχώρησε γιά τήν ἔρημο. Καί μέ δυό νομίσματα πού τῆς ἔδωσε κάποιος ἀγόρασε ψωμί καί μέ αὐτά τά ἐφόδια πέρασε τόν Ἰορδάνη, ἔζησε μέ καρτερία στήν ἔρημο μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς της, χωρίς νά δεῖ πρόσωπο ἀνθρώπου, παρά μόνο τόν ἅγιο Ζωσιμᾶ, καί χωρίς βέβαια νά θρέψει κάποιο πεινασμένο φτωχό ἤ χωρίς νά ξεδιψάσει κάποιο διψασμένο ἤ νά ντύσει κάποιο γυμνό ἤ νά ἐπισκεφθεῖ τούς φυλακισμένους ἤ νά φιλοξενήσει ξένους (Ματθ. 25, 35-38).

Τό ἀντίθετο μάλιστα, καί παρέσυρε πολλούς στό βάραθρο τῆς ἀπώλειας μέ τό νά τούς δέχεται στό καταγώγιο τῆς ἁμαρτίας. Πές μου λοιπόν πῶς θά σωθεῖ καί πῶς θά εἰσέλθει στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν μαζί μέ τούς ἐλεήμονες αὐτή πού οὔτε πλούτη ἐγκατέλειψε, οὔτε περιουσία μοίρασε στούς φτωχούς (Ματθ. 19, 21), οὔτε ἔκανε ποτέ ἔστω κάποια ἐλεημοσύνη, ἀλλά μᾶλλον σέ μύριους ἀνθρώπους ἔγινε αἰτία καταστροφῆς; Ἀντιλαμβάνεσαι πώς ἄν ποῦμε ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη γίνεται μόνο μέ χρήματα καί ὑλικά ἀγαθά καί πώς ὁ Χριστός τρέφεται ἀπό μᾶς μέ αὐτοῦ τοῦ εἴδους τήν ἐλεημοσύνη καί πώς σώζονται μόνο ἐκεῖνοι πού Τόν τρέφουν, Τόν ποτίζουν καί γενικά Τόν ὑπηρετοῦν μέ αὐτό τόν τρόπο, ἐνῶ αὐτοί πού δέν τό κάνουν χάνονται, εἶναι πολύ παράδοξο. Διότι τότε θά διωχθοῦν ἀπό τή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν πολλοί Ἅγιοι! Ἀλλά δέν εἶναι δυνατόν νά γίνει αὐτό. Ὄχι, δέν εἶναι. Τά πράγματα καί καθετί πού ὑπάρχει στόν κόσμο εἶναι κοινά σέ ὅλους, ὅπως εἶναι δηλαδή τό φῶς καί ὁ ἀέρας πού ἀναπνέουμε, τό χορτάρι καί ἡ βοσκή πού ὑπάρχει στίς πεδιάδες καί στά βουνά γιά τά ἄλογα ζῶα.

Τά πάντα εἶναι κοινά γιά ὅλους, μποροῦν ὅλοι νά τά χρησιμοποιοῦν καί νά τά ἀπολαμβάνουν, ἀλλά δέν μποροῦν νά τά ἐξουσιάζουν. Ἡ πλεονεξία ὅμως μέ τούς δούλους καί τούς ὑπηρέτες της, σάν ἕνας τύραννος, μπῆκε στή ζωή μας καί μοίρασε ἐδῶ καί ἐκεῖ αὐτά πού δόθηκαν ἀπό κοινοῦ σέ ὅλους ἀπό τόν Δεσπότη Χριστό. Τά περιόρισε καί τά ἀσφάλισε μέ φράκτες καί πύργους, μέ κλειδαριές καί πόρτες καί ἔτσι στέρησε ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους τήν ἀπόλαυση τῶν ἀγαθῶν πού μᾶς χάρισε ὁ Κύριος, λέγοντας μάλιστα ἡ ἀδιάντροπη πώς ὅλα αὐτά ἀνήκουν στήν ἐξουσία της καί ὑποστηρίζοντας μέ πάθος πώς δέν ἀδικεῖ ἀπολύτως κανέναν! Οἱ ἀκόλουθοι ὅμως καί οἱ δοῦλοι τῆς τυράννου αὐτῆς πού λέγεται πλεονεξία, ὁ ἕνας κατόπιν τοῦ ἄλλου, δέν ἔγιναν μόνο κυρίαρχοι τῶν κοινῶν ὑπαρχόντων, ἀλλά καί πονηροί δοῦλοι καί κακοί φύλακες.

Πῶς λοιπόν αὐτοί, ἔστω καί ἄν ἀπό φόβο γιά τήν ἀπειλή τῶν κολάσεων ἤ ἀπό τήν ἐλπίδα πώς θά λάβουν ἑκατονταπλάσια ἤ ἐπειδή, τέλος πάντων, κάμφθηκαν ἀπό τή δυστυχία τῶν συνανθρώπων τους, ἄν δώσουν λίγα ἀπ' αὐτά τά ἀγαθά, ἤ καί ὅλα, σέ ἐκείνους πού μέχρι τότε ἦταν παραμελημένοι μέσα στή φτώχεια καί στή στέρηση, θά θεωρηθοῦν ἐλεήμονες, διότι ἔθρεψαν τόν Χριστό ἤ ἔκαναν μιά πράξη γιά τήν ὁποία πρέπει νά ἀμειφθοῦν; Ὄχι, δέν εἶναι δυνατόν, ἀλλά, ὅπως εἶπα, ἔχουν χρέος καί νά μετανοοῦν μέχρι τό τέλος τῆ ζωῆς τους γιά ὅλα ὅσα ἐπί χρόνια εἶχαν στήν κατοχή τους καί στέρησαν τούς ἀδελφούς τους ἀπό τήν ἀπόλαυσή τους. Πῶς ὅμως ἐμεῖς πού ἔχουμε διαλέξει τή ζωή τῆς πτωχείας -ὅπως ὁ Χριστός «ἐπτώχευσε» γιά χάρη μας ἐνῶ ἦταν πλούσιος- μέ τό νά ἐλεοῦμε τούς ἑαυτούς μας θεωροῦμε ὅτι ἐλεοῦμε Αὐτόν πού ἔγινε ὅμοιος μέ μᾶς; Σκέψου καλά αὐτό πού σοῦ λέω: Ἔγινε γιά σένα ὁ Θεός ἄνθρωπος φτωχός! Ὀφείλεις λοιπόν καί σύ πού πιστεύεις σ' Αὐτόν νά γίνεις ὅμοιος μέ Ἐκεῖνον, φτωχός. Ἐκεῖνος «ἐπτώχευσε», ἔγινε φτωχός κατά τήν ἀνθρωπότητα καί σύ εἶσαι φτωχός κατά τή θεότητα. Σκέψου λοιπόν πῶς θά Τόν θρέψεις, ἐξέτασε μέ ἀκρίβεια. «Ἐπτώχευσε Ἐκεῖνος γιά νά πλουτίσεις ἐσύ» (Β' Κορ. 8, 9), «γιά νά σοῦ μεταδώσει τόν πλοῦτο τῆς Χάριτός Του» Ἐφεσ.1, 7. 2, 7).

Γι' αὐτό τό λόγο προσέλαβε σάρκα. Ἀκριβῶς γιά νά μπορεῖς ἐσύ νά γίνεις μέτοχος στή θεότητά Του. Ὅταν λοιπόν ἑτοιμάσεις τόν ἑαυτό σου γιά τήν ὑποδοχή Ἐκείνου, τότε μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι Τόν ὑποδέχεσαι. Ὅταν δηλαδή πεινᾶς καί διψᾶς γιά Ἐκεῖνον, αὐτό λογίζεται τροφή καί ποτό γι‹ Αὐτόν. Πῶς; Ἐπειδή μέ τήν πτωχεία καί τά παρόμοια ἔργα καί τίς πράξεις σου καθαρίζεις τήν ψυχή σου καί ἀπαλλάσσεις τόν ἑαυτό σου ἀπό τή φθορά καί τό μολυσμό τῶν παθῶν. Καί ὁ Χριστός πού σέ προσέλαβε στόν ἑαυτό Του καί ἔτσι ἔκανε δικά Του ὅλα τά δικά σου καί ἐπιθυμεῖ διακαῶς νά σέ κάνει θεό "κατά χάριν", ὅπως Ἐκεῖνος ἔγινε ἄνθρωπος. Ἐκεῖνος, αὐτά πού κάνεις ἐσύ στόν ἑαυτό σου τά θεωρεῖ παθήματα δικά Του καί λέει: «Ὅ,τι ἔκανες στήν ταπεινή ψυχή σου, σέ μένα τό ἔκανες» (πρβλ. Ματθ. 25, 40). Διότι, πράγματι, μέ ποιά ἄλλα ἔργα εὐαρέστησαν τόν Θεό ἐκεῖνοι πού ἔζησαν στά σπήλαια καί στά ὄρη; Ὁπωσδήποτε μέ τίποτε ἄλλο παρά μέ τή μετάνοια, τήν ἀγάπη καί τήν πίστη, ἀφοῦ ἐγκατέλειψαν ὅλο τόν κόσμο καί ἀκολούθησαν Αὐτόν μόνο.

Μέ τή μετάνοια καί τά δάκρυα Τόν ὑποδέχτηκαν καί Τόν φιλοξένησαν, ἀλλά καί Τόν ἔθρεψαν καί τόν ξεδίψασαν. Ἄλλωστε ἔτσι δέν ζοῦν ὅλοι ὅσοι γίνονται μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα υἱοί τοῦ Θεοῦ, πού γιά τόν κόσμο ὅμως εἶναι ἀσήμαντοι καί φτωχοί; Ἐκεῖνοι πού ἔνιωσαν μέσα στήν ψυχή τους καί συνειδητοποίησαν ὅτι ἔγιναν υἱοί Θεοῦ, δέν ἀνέχονται νά καλλωπίζονται μέ φθαρτά στολίδια, διότι ἔχουν ἐνδυθεῖ τόν Χριστό (Γαλ. 3, 27). Ἀλήθεια, ποιός ἄνθρωπος στολισμένος μέ βασιλική

πορφύρα θά καταδεχθεῖ ποτέ νά βάλει πάνω ἀπ’ αὐτή ἕνα λερωμένο καί σχισμένο χιτώνα; Ὅσοι λοιπόν δέν ἔχουν κάνει αὐτή τή συνειδητοποίηση καί εἶναι γυμνοί ἀπό τό βασιλικό ἔνδυμα, ἀγωνίζονται ὅμως μέ τή μετάνοια καί μέ τίς ἄλλες, ὅπως εἴπαμε, ἀγαθοεργίες τους νά ἐνδυθοῦν τόν Χριστό, αὐτοί εἶναι ἐκεῖνοι πού “ἐνδύουν τόν Χριστό”. Διότι εἶναι καί αὐτοί Χριστοί, ἐφόσον ἔγιναν υἱοί Θεοῦ μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα. Ἄν τώρα δέν τό κάνουν αὐτό, ἀλλά ντύνουν ὅλους τούς γυμνούς τοῦ κόσμου, ἐγκαταλείπουν ὅμως τούς ἑαυτούς τους γυμνούς, ποιό εἶναι τό ὄφελός τους; Ἔπειτα ἕνα ἄλλο: Ὀνομαζόμαστε ἀδελφοί τοῦ Χριστοῦ ὅσοι βαπτιστήκαμε «εἰς τό Ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28, 19). Καί ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλά ἐπιπλέον εἴμαστε καί μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Σάν ἀδελφός λοιπόν καί μέλος τοῦ Χριστοῦ, ἄν τιμήσεις, φιλοξενήσεις, ὑπηρετήσεις ὅλους τούς ἄλλους, παραβλέψεις ὅμως τόν ἑαυτό σου καί δέν ἀγωνισθεῖς μέ ὅλη σου τή δύναμη νά φτάσεις στήν τελειότητα τῆς κατά Θεό πολιτείας καί τιμῆς, ἄν δηλαδή λόγω τῆς γαστριμαργίας καί τῆς φιληδονίας ἐγκαταλείψεις στό λιμό τῆς ὀκνηρίας ἤ στή δίψα τῆς ραθυμίας ἤ στήν ἀσφυκτική φυλακή τοῦ ρυπαροῦ σώματος τήν ψυχή σου ἀκάθαρτη, ἄθλια, πεσμένη σέ βαθύτατο σκοτάδι, σάν νεκρή, τότε δέν καταφρόνησες τόν ἀδελφό τοῦ Χριστοῦ; Δέν τόν ἐγκατέλειψες στήν πείνα καί στή δίψα Του; Τόν ἐπισκέφθηκες ὅταν ἦταν στή φυλακή; (Ματθ. 25, 42-43).

Γι’ αὐτό τό λόγο λοιπόν θά ἀκούσεις: «Ἐπειδή δέν ἐλέησες τόν ἑαυτό σου, δέν θά ἐλεηθεῖς καί σύ». Ἄν τώρα κάποιος φέρει τό ἑξῆς ἐπιχείρημα: Ἀφοῦ εἶναι ἔτσι τά πράγματα καί δέν θά λάβουμε μισθό γιά ὅσα πράγματα δίνουμε, τότε ποιός ὁ λόγος νά ἐλεοῦμε τούς φτωχούς; Ἄς ἀκούσει Αὐτόν πού πρόκειται νά τόν κρίνει καί νά ἀποδώσει στόν καθένα ἀνάλογα μέ τά ἔργα του (Ρωμ. 14, 10), νά τοῦ λέει κατά κάποιο τρόπο τά ἑξῆς: Ἀνόητε καί ἀπερίσκεπτε, τί ἔφερες ἐσύ στόν κόσμο ἤ τί δημιούργησες ἀπό ὅσα βλέπεις σέ τούτη τή κτίση; Δέν βγῆκες ἀπό τήν κοιλιά τῆς Μάννας σου γυμνός καί δέν θά φύγεις ἀπό τή ζωή καί πάλι γυμνός καί δέν θά παρουσιαστεῖς μπροστά στό κριτήριό μου ἀπογυμνωμένος ἀπό τίς ἀρετές; (Ρωμ. 14, 10).

Γιά ποιά πράγματα ἀπαιτεῖς μισθούς καί ἀμοιβές; Καί μέ ποιά δικά σου ἀγαθά, λές ὅτι ἐλεεῖς τούς ἀδελφούς σου καί μέσω τῶν ἀδελφῶν σου, Ἐμένα, ὁ Ὁποῖος τά παρέθεσα ὅλα αὐτά κοινά, ὄχι μόνο σέ σένα, ἀλλά σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους; Ἤ μήπως νομίζεις ὅτι ἔχω ἀνάγκη ἀπό κάτι καί φαντάζεσαι ὅτι θά μέ δωροδοκήσεις κι Ἐμένα ὅπως δωροδοκεῖς τούς φιλάργυρους δικαστές τῶν ἀνθρώπων; Διότι εἶναι δυνατόν νά περάσει κάτι τέτοιο ἀπό τό ἀνόητο μυαλό σου. Καθόλου λοιπόν δέν τά νομοθετῶ αὐτά, ἐπειδή ἐπιθυμῶ κάποια ἀγαθά, ἀλλά γιά νά σᾶς ἐλεήσω. Οὔτε τό κάνω ἐπειδή ἔχω τήν ἐπιθυμία νά οἰκειοποιηθῶ τά δικά σας (Β’ Κορ. 12, 14), ἀλλά ἐπειδή θέλω νά σᾶς ἀπαλλάξω ἀπό τίς διαβρωτικές παρενέργειες ὅλων αὐτῶν.

Γι’ αὐτό καί γιά κανέναν ἄλλο λόγο. Ἀλλά μή νομίζεις, ἀδελφέ, ὅτι ὁ Θεός στερεῖται καί δέν μπορεῖ νά θρέψει τούς φτωχούς καί γι’ αὐτό μᾶς προτρέπει νά ἐλεοῦμε τούς ἀδελφούς μας καί νά θεωροῦμε σημαντική αὐτή τήν ἐντολή. Μή γένοιτο! Ἀλλά αὐτό πού ἐπινόησε ὁ διάβολος μέ τήν πλεονεξία γιά νά μᾶς καταστρέψει, αὐτό ὁ Χριστός τό οἰκονόμησε καί τό ἔστρεψε μέ τήν ἐλεημοσύνη, ὥστε νά γίνεται αἰτία τῆς σωτηρίας μας. Τί θέλω νά πῶ; Μᾶς ὑπέβαλε τήν ἐπιθυμία ὁ διάβολος νά οἰκειοποιηθοῦμε καί νά ἀποθησαυρίσουμε ὅλα ἐκεῖνα πού δημιούργησε ὁ Θεός γιά κοινή χρήση. Καί αὐτό τό ἔκανε γιά νά μᾶς προσάψει μέ τήν πλεονεξία δύο κατηγορίες καί νά μᾶς καταστήσει ὑπόδικους γιά τήν αἰώνια κόλαση καί καταδίκη. Ἡ μία εἶναι ὅτι εἴμαστε ἀνελεήμονες καί ἡ ἄλλη ὅτι ἔχουμε τήν ἐλπίδα μας στά ἀποθησαυρισμένα ἀγαθά καί ὄχι στό Θεό. Διότι αὐτός πού ἔχει ἀποθησαυρισμένα πολλά χρήματα, δέν μπορεῖ νά ἔχει τήν ἐλπίδα του στόν Θεό. Καί αὐτό εἶναι φανερό ἀπό ὅσα μᾶς εἶπε ὁ Χριστός καί Θεός: «Ὅπου», λέει «εἶναι ὁ θησαυρός σας, ἐκεῖ θά εἶναι προσκολλημένη καί ἡ καρδιά σας» (Λουκ. 12, 34). Ἐκεῖνος λοιπόν πού διαμοιράζει ἀπό τά ἀποθησαυρισμένα ἀγαθά του σέ ὅλους, δέν τοῦ ὀφείλει κανένας μισθό γι’ αὐτά. Ἀντίθετα μάλιστα, εἶναι καί ἔνοχος γιατί μέχρι ἐκείνη τήν ὥρα τά στέρησε ἄδικα ἀπό τούς ἄλλους.

Ἐπιπλέον εἶναι καί ὑπεύθυνος γιά ὅλους αὐτούς πού κατά καιρούς ἔχασαν τή ζωή τους ἀπό τήν πείνα καί τή δίψα. Αὐτούς, ἐνῶ μποροῦσε νά τούς θρέψει, δέν τούς ἔθρεψε, ἀλλά καταχώνιασε τό μερίδιό τους καί τούς ἄφησε νά πεθάνουν βάναυσα ἀπό τό κρύο καί τήν πείνα. Καί ἔτσι ἀποδείχτηκε φονιάς τόσων ἀνθρώπων, ὅσων μποροῦσε νά θρέψει γιά νά ζήσουν καί νά μήν πεθάνουν. Ὁ ἀγαθός λοιπόν καί εὔσπλαγχνος Δεσπότης μᾶς ἀπάλλαξε ἀπό τήν εὐθύνη καί τήν καταδίκη γιά ὅλες αὐτές τίς κατηγορίες, δέν θεωρεῖ ὅτι κατέχουμε ξένα ἀγαθά, ἀλλά δικά μας, καί ὑπόσχεται σέ ὅσους ἀπό μᾶς διαμοιράζουμε στούς ἀδελφούς μας, μέ χαρά καί ἱλαρότητα τά ἀγαθά αὐτά (Μάρκ. 10, 30), νά χαρίσει ὄχι μόνο δεκαπλάσια, ἀλλά ἑκατονταπλάσια.

Καί ὅταν λέει «μέ ἱλαρότητα» (Ρωμ. 12, 8) ἐννοεῖ νά μή θεωρεῖ κανείς δικά του

αὐτά τά ἀγαθά, ἀλλά ὅτι τοῦ τά ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεός γιά τήν ἐξυπηρέτηση τῶν ἀδελφῶν του, πού εἶναι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ, ὅπως καί αὐτός, καί νά τά σκορπίζει καί νά τά διαδίδει μέ ἀφθονία, μέ χαρά καί μεγαλοψυχία καί ὄχι μέ λύπη καί ἐξαναγκασμό (Β’ Κορ.9, 7). Δηλαδή ἱλαρότητα εἶναι τό νά παραδώσουμε τά ἀποθησαυρισμένα ἀγαθά μας μέ τήν ἐλπίδα τῆς ἀληθινῆς ὑποσχέσεως πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός, ὅτι θά μᾶς δώσει μισθό γι’ αὐτό ἑκατονταπλάσιο. Καί τό ἔκανε αὐτό ὁ Θεός ἐπειδή γνώριζε ὅτι ὅλοι κυριευόμαστε καί αἰχμαλωτιζόμαστε ἐντελῶς ἀπό τήν ἐπιθυμία τῆς περιουσίας καί τή μανία τοῦ πλούτου καί δύσκολα μᾶς ξεκολλάει κανείς ἀπ’ αὐτά καί ὅτι αὐτοί τελικά πού τά ἀποστεροῦνται χάνουν καί τό ἐνδιαφέρον καί τήν ἐπιθυμία γιά τήν ἴδια τους τή ζωή (Ἰωνᾶ 4, 8). Γι‹ αὐτό μεταχειρίστηκε τό κατάλληλο φάρμακο. Μᾶς ὑποσχέθηκε δηλαδή ὅτι θά μᾶς δώσει ἑκατονταπλάσια ἀμοιβή. Καί αὐτό τό ἔκανε γιά νά μᾶς ἀπαλλάξει πρῶτα ἀπό τήν καταδίκη τῆς πλεονεξίας γι‹ αὐτά, ἔπειτα νά παύσουμε νά ἔχουμε σέ αὐτά τήν πεποίθηση καί τήν ἐλπίδα μας, ὥστε νά ἐλευθερωθοῦν οἱ καρδιές μας ἀπό τά δεσμά αὐτά. Καί ἔτσι ἐλεύθεροι πιά νά κάνουμε πράξη τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί νά Τόν ὑπηρετήσουμε μέ φόβο καί τρόμο (Ψαλμ. 2, 11), ὄχι μέ τό βίωμα ὅτι κάνουμε κάτι γιά χάρη Του, ἀλλά ὅτι ἐμεῖς εὐεργετούμαστε μέ τήν ὑποταγή στίς ἐντολές Του. Διαφορετικά δέν μποροῦμε νά σωθοῦμε. Παράδειγμα.

Τούς πλούσιους τούς προέτρεψε νά ἐγκαταλείψουν τά πλούτη τους, ἐπειδή εἶναι φορτίο καί ἐμπόδιο γιά τήν κατά Θεό ζωή, καί ἔπειτα νά σηκώσουν τό σταυρό στούς ὤμους τους καί νά ἀκολουθήσουν τά ἴχνη τοῦ Δεσπότου (Ματθ. 10, 38). Διότι εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νά κάνουν καί τά δύο αὐτά πράγματα μαζί. Αὐτοί βέβαια πού δέν εἶναι πλούσιοι καί ζοῦν μέ ὀλιγάρκεια ἤ περνοῦν τή ζωή τους μέσα στήν ἐγκράτεια καί στή στέρηση, δέν ἔχουν τίποτε νά τούς ἐμποδίσει, ἄν θέλουν νά βαδίσουν τή στενή καί τεθλιμμένη ὁδό (Ματθ. 7, 14). Οἱ πρῶτοι, οἱ πλούσιοι, ἔχουν ἀνάγκη ἀπό καλή προαίρεση γιά νά τό ἐπιτύχουν, ἐνῶ οἱ δεύτεροι, ὅσοι ζοῦν μέ ἐγκράτεια, περπατοῦν ἤδη σέ αὐτή τήν ὁδό. Γιά τό λόγο αὐτό ὀφείλουν νά περνοῦν τή ζωή τους μέ ὑπομονή καί δοξολογία. Καί ὁ Θεός πού εἶναι δίκαιος, σέ αὐτούς πού πορεύονται μέ αὐτό τόν τρόπο πρός τήν αἰώνια ζωή καί ἀπόλαυση, θά τούς ἑτοιμάσει ἐκεῖ τόν τόπο τῆς ἀναπαύσεώς τους.

Τό νά δώσει ὅμως κανείς ὅλη τήν περιουσία καί τά ἀγαθά του, καί νά μήν ἀγωνίζεται μέ ἀνδρεία στούς πειρασμούς καί στίς θλίψεις, αὐτό εἶναι, νομίζω, χαρακτηριστικό ἀμελοῦς ψυχῆς πού δέν γνωρίζει ποῦ στοχεύει ὁ ἀγώνας αὐτός. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ὁ χρυσός, ὅταν σκουριάσει σέ βάθος, δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νά καθαριστεῖ καλά καί νά ἐπανέλθει στή λαμπρότητά του, παρά μόνο ἄν ξαναλιώσει στή φωτιά καί σφυροκοπηθεῖ πολλές φορές, ἔτσι καί ἡ ψυχή πού διαβρώθηκε ἀπό τόν ἰό τῆς ἁμαρτίας καί ἐξαχρειώθηκε μέχρι τά μύχια της, δέν μπορεῖ μέ ἄλλο τρόπο νά καθαριστεῖ καί νά ἐπανέλθει στό ἀρχαῖο κάλλος της,

παρά μόνο ἄν πέσει σέ πολλούς πειρασμούς καί μπεῖ μέσα στό χωνευτήρι τῶν θλίψεων (Σοφ. Σολ. 3, 6). Ἄλλωστε αὐτό δηλώνει καί ὁ λόγος τοῦ Κυρίου πού λέει: «Πούλησε τά ὑπάρχοντά σου, δός τα στούς φτωχούς» (Ματθ. 19, 21) «σήκωσε τό σταυρό σου καί ἔλα νά μέ ἀκολουθήσεις» (Ματθ. 19, 21. 16, 24), ἐννοώντας μέ τό σταυρό, τούς πειρασμούς καί τίς θλίψεις. Τίποτε λοιπόν δέν θά κερδίσουν μόνο ἀπό τήν περιφρόνηση καί ἀπόταξη τῶν χρημάτων καί τῆς περιουσίας τους ὅσοι τά ἐγκαταλείπουν αὐτά καί στρέφονται πρός τή μοναστική ζωή, ἄν δέν ὑπομείνουν μέχρι τέλους τούς πειρασμούς καί τίς θλίψεις καί τούς “κατά Θεόν” κόπους καί στερήσεις (Β’ Κορ. 7, 10). Διότι ὁ Χριστός δέν εἶπε «μέ τήν ἐγκατάλειψη τῆς περιουσίας σας θά κερδίσετε τήν ψυχή σας, ἀλλά μέ τήν ὑπομονή σας» (Λουκ. 21, 19).

Βέβαια εἶναι φανερό ὅτι εἶναι καλή καί ὠφέλιμη ἡ διανομή τῶν χρημάτων καί τῶν ὑπαρχόντων καί ἡ φυγή ἀπό τόν κόσμο, ἀλλά δέν μπορεῖ αὐτή καθεαυτή ἀπό μόνη της ἡ φυγή καί ἡ ἀπόταξη νά συστήσει τόν “κατά Θεόν” τέλειο ἄνθρωπο, χωρίς τήν ὑπομονή στούς πειρασμούς. Γιά νά βεβαιωθεῖς ὅτι ἔχουν ἔτσι τά πράγματα καί ὅτι αὐτό ἀρέσει στό Θεό, ἄκουσε τόν Ἴδιο πού λέει: «Ἄν θέλεις», λέει, «νά εἶσαι τέλειος,πούλησε τά ὑπάρχοντά σου μοίρασέ τα στούς φτωχούς, σήκωσε τό σταυρό σου καί ἔλα νά μέ ἀκολουθήσεις» (Ματθ. 19, 21. 16, 14), ὑπονοώντας, ὅπως εἴπαμε, μέ τό σταυρό, τούς πειρασμούς, τήν ὑπομονή καί τή θλίψη. Ἐπειδή, πράγματι, ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν “κερδίζεται μέ βία καί οἱ βιαστές τήν ἁρπάζουν” (Ματθ. 11, 12), καί δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος γιά τούς πιστούς νά εἰσέλθουν σέ αὐτή, παρά μόνο διά τῆς στενῆς πύλης τῶν πειρασμῶν καί τῶν θλίψεων. Δικαίως ὁ θεῖος λόγος τοῦ Εὐαγγελίου μᾶς παραγγέλλει: «Ἀγωνίζεσθε», λέει, «νά εἰσέλθετε διά τῆς στενῆς πύλης» (Λουκ. 13, 24). Καί ἀκόμη: «Πρέπει νά περάσουμε πολλές θλίψεις γιά νά εἰσέλθουμε στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Πράξ. 14, 22). Ἐκεῖνος λοιπόν πού διαμοιράζει τά ὑπάρχοντά του στούς φτωχούς καί ἀναχωρεῖ ἀπό τόν κόσμο καί ἀπό τά πράγματα τοῦ κόσμου μέ τήν ἐλπίδα πώς θά λάβει μισθό, αὐτός αἰσθάνεται πολύ ἥσυχη τή συνείδησή του, ἀλλά καμμιά φορά ἀπό τήν κενοδοξία χάνει τό μισθό καί τήν ἀμοιβή. Αὐτός ὅμως πού, μετά τή διανομή τῶν ὑπαρχόντων του στούς φτωχούς, ὑπομένει τίς θλίψεις μέ εὐγνωμοσύνη καί εὐχαριστία καί ἀντέχει στίς συμφορές, αἰσθάνεται βέβαια ἔντονα ὀδυνηρούς πόνους στήν καρδιά του, ἀλλά διατηρεῖ τό λογισμό του καθαρό, καί στό μέλλον θά ἔχει μεγάλο μισθό, διότι μιμήθηκε τά πάθη τοῦ Χριστοῦ καί ὑπέμεινε μέ καρτερία τούς διάφορους πειρασμούς καί τίς θλίψεις.

Γι’ αὐτό σᾶς παρακαλῶ, ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, ἄς φροντίσουμε, σύμφωνα μέ τό λόγο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ἀπαρνηθήκαμε τόν κόσμο, νά εἰσέλθουμε διά τῆς στενῆς πύλης πού εἶναι ἡ ἐκκοπή τοῦ θελήματος καί ἡ ἀποφυγή τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος. Διότι χωρίς νά νεκρώσουμε τή σάρκα καί τίς ἐπιθυμίες της δέν εἶναι

δυνατόν νά φτάσουμε στήν ἄνεση καί στήν ἀπαλλαγή ἀπό τά κακά καί στήν ἐλευθερία πού γεννᾶται σέ μᾶς ἀπό τήν παράκληση καί τήν παρηγορία πού δίνει τό Ἅγιο Πνεῦμα. Καί χωρίς τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κανείς δέν θά δεῖ τόν Θεό οὔτε σ' αὐτό τόν αἰώνα, οὔτε στό μέλλοντα. Ὅτι βέβαια ἔκανες πολύ καλό ἔργο, πού σκόρπισες ὅλα σου τά ὑπάρχοντα στούς φτωχούς, χωρίς νά ἀφήσεις τίποτε γιά τόν ἑαυτό σου ὅπως ὁ Ἀνανίας (Πράξ. 5, 1-5), καί ἐπιπλέον ἀπαρνήθηκες τόν κόσμο (Α' Ἰωάν. 2, 15) καί τά τοῦ κόσμου καί ἐγκατέλειψες τό βίο καί τίς μέριμνές του καί ἔσπευσες στό λιμάνι τῆς μοναχικῆς ζωῆς καί φόρεσες τό ἔνδυμα τοῦ μοναχοῦ, συμφωνῶ καί ἐγώ καί σέ ἐπαινῶ γιά τό ἔργο σου αὐτό. Πρέπει ὅμως νά ξεντυθεῖς καί τό φρόνημα τῆς σαρκός (Ρωμ. 8, 67), ὅπως ξεντύθηκες τά ἐνδύματα, καί νά ἀποκτήσεις τέτοιο ἦθος καί τέτοιο φρόνημα, ἀνάλογο μέ τή στολή πού ἐνδύθηκες. Καί ὄχι μόνο αὐτό, ἀλλά καί τό φωτεινό χιτώνα νά φορέσεις διά τῆς μετανοίας πού εἶναι Αὐτό τό Ἴδιο τό Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτό δέν θά τό ἐπιτύχεις μέ ἄλλο τρόπο, παρά μόνο μέ τήν ἐπίμονη ἐργασία τῶν ἀρετῶν καί τήν ὑπομονή στίς θλίψεις. Διότι ὅταν θλίβεται ἡ ψυχή, μέ τήν πίεση τῶν πειρασμῶν, χύνει δάκρυα καί τά δάκρυα καθαρίζουν τήν καρδιά καί τήν καθιστοῦν ναό καί κατοικητήριο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Δέν εἶναι λοιπόν ἀρκετό γιά τή σωτηρία μας μόνο ἡ περιβολή τοῦ σχήματος καί ὁ ἐξωτερικός στολισμός τοῦ σώματος. Ἀλλά ἔχουμε χρέος ὅπως ἀκριβῶς τόν ἐξωτερικό ἔτσι καί τόν ἐσωτερικό ἄνθρωπο νά τόν στολίσουμε μέ τόν στολισμό τοῦ Πνεύματος καί νά θυσιάσουμε ὁλοκληρωτικά τούς ἑαυτούς μας στόν Θεό, "ψυχῇ τε καί σώματι". Πρέπει μέ τή σωματική ἄσκηση νά ἀσκοῦμε τό σῶμα στούς κόπους τῆς ἀρετῆς, ἔτσι ὥστε νά συνηθίζει στά "κατά Θεόν" λυπηρά. Νά σηκώνει δηλαδή γενναῖα τή θλίψη τῆς νηστείας, τή βία τῆς ἐγκράτειας, τήν ἔνταση τῆς ἀγρυπνίας καί ὅλη τή σωματική κακοπάθεια. Μέ τήν «εὐσέβεια» δέ πού ἐμπνέει τό Ἅγιο Πνεῦμα, νά παιδαγωγοῦμε τήν ψυχή ὥστε νά φρονεῖ αὐτά πού πρέπει. Νά φρονεῖ καί νά μελετᾶ πάντοτε τήν αἰώνια ζωή. Νά εἶναι ταπεινή, πραεῖα, κατανυκτική. Νά πενθεῖ καθημερινά, νά μετέχει μέ τήν προσευχή στό φῶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅλα αὐτά συνήθως ἔρχονται στήν ψυχή μέ τή θερμή καί ὁλοκληρωτική μετάνοια. Ὅταν αὐτή καθαρίζεται μέ πολλά δάκρυα, χωρίς τά ὁποῖα δέν μπορεῖ ποτέ νά ἀποκτήσει λαμπρό χιτώνα οὔτε νά ἀναχθεῖ σέ ὕψος πνευματικῆς θεωρίας. Ὅπως δηλαδή ἕνα ροῦχο, πού ἔχει καταλερωθεῖ ἀπό λάσπη καί ἀκαθαρσία, δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος νά καθαριστεῖ, παρά μόνο ἄν τοῦ ρίξουμε πολύ νερό καί τό χτυπήσουμε δυνατά, ἔτσι καί ὁ χιτώνας τῆς ψυχῆς πού μολύνθηκε ἀπό τό βοῦρκο καί τήν ἀκαθαρσία τῶν ἁμαρτωλῶν παθῶν.

Δέν μπορεῖ αὐτός νά καθαριστεῖ ἀπό τό ρύπο τῆς ἁμαρτίας, παρά μόνο μέ πολλά δάκρυα καί ὑπομονή στούς πειρασμούς καί στίς θλίψεις. Διότι δύο εἶναι σέ μᾶς οἱ ρεύσεις τοῦ σώματος. Ἡ μιά εἶναι ἄνωθεν, τά δάκρυα πού τρέχουν ἀπό τά μάτια,

καί ἡ ἄλλη προέρχεται ἀπό τίς γεννητικές δυνάμεις. Ἡ ρεύση τῶν γεννητικῶν δυνάμεων μολύνει τήν ψυχή ὅταν ἐκρέει παρά φύση καί παρανόμως. Τά δάκρυα ὅμως καθαρίζουν τήν ψυχή ὅταν βέβαια προέρχονται ἀπό τή μετάνοια. Πρέπει λοιπόν ὅσοι ἔχουν μολύνει τήν ψυχή τους μέ ἐφάμαρτες πράξεις ἤ ὅσοι ἀπό τήν ἐμπαθή κίνηση τῆς καρδιᾶς χάραξαν μέσα στό νοῦ τους ἁμαρτωλές ἐπιθυμίες, νά καθαριστοῦν μέ πολλά δάκρυα γιά νά καταστήσουν τό χιτώνα τῆς ψυχῆς τους καθάριο καί λαμπερό. Διότι εἶναι ἀδύνατον νά δοῦν τόν Θεό, τό Φῶς Αὐτό πού φωτίζει τήν καρδιά κάθε ἀνθρώπου, τό Ὁποῖο ἔρχεται στόν ἄνθρωπο μέ τή μετάνοια, ἀφοῦ τόν Θεό ἀξιώνονται νά τόν δοῦν μόνο αὐτοί πού ἔχουν καθαρή τήν καρδιά.

Ἄς φροντίσουμε λοιπόν, πατέρες μου, ἀδελφοί καί τέκνα, νά ἔχουμε καθαρή τήν καρδιά, μέ τό προσεκτικό ἦθος καί τή συνεχή ἐξομολόγηση τῶν κρυφῶν μας λογισμῶν. Διότι ἡ συνεχής καί καθημερινή ἐξομολόγηση, ἐπειδή προέρχεται ἀπό καρδιά συντετριμένη, ὁδηγεῖ στή μετάνοια γιά ὅσα ἔχουμε πράξει ἤ ἁπλῶς λογιστήκαμε. Ἡ μετάνοια μέ τή σειρά της κινεῖ τά δάκρυα ἀπό τά βάθη τῆς ψυχῆς καί αὐτά καθαρίζουν τήν καρδιά καί ἐξαλείφουν μεγάλες ἁμαρτίες. Καί ὅταν ἐξαλειφθοῦν οἱ ἁμαρτίες μέ τά δάκρυα, τότε ἡ ψυχή αἰσθάνεται μεγάλη παρηγορία ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα. Τότε διαποτίζεται συνέχεια μέ δάκρυα γλυκύτατης κατάνυξης, ἀπό τά ὁποῖα τρέφεται νοητῶς κάθε ἡμέρα καί καλλιεργεῖ τούς καρπούς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Γαλ. 5, 22). Καί στόν κατάλληλο καιρό, σάν πολύσπορο σιτάρι, παραδίδει τούς καρπούς αὐτούς γιά τροφή ἀτελεύτητη τῆς ψυχῆς, γιά ζωή αἰώνια καί ἄφθαρτη.

Ὅταν φθάσει λοιπόν σ’ αὐτή τήν κατάσταση μέ σπουδή καί προσοχή ἡ ψυχή, εἶναι πιά οἰκεία στόν Θεό καί γίνεται κατοικητήριο τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἀξιώνεται νά βλέπει καθαρά τόν Ποιητή της καί Θεό (μέ τίς ἄκτιστες ἐνέργειες τῆς Θείας Χάριτος) καί νά συνομιλεῖ μαζί Του καθημερινά. Τότε ἐξέρχεται ἡ ψυχή ἀπό τό σῶμα, ἀπό τόν κόσμο καί ἀπό τήν ἀτμόσφαιρα καί ἀνέρχεται στούς οὐρανούς τῶν οὐρανῶν (Ψαλμ. 148, 4), καί, ἀνάλαφρη ἀπό τίς ἀρετές καί τίς πτέρυγες τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καταπαύει “μετά πάντων τῶν Ἁγίων”. Ἐλεύθερη ἀπό τούς κόπους εἰσέρχεται μέσα στό ἄπειρο καί Θεῖο Φῶς, ὅπου συγχορεύουν καί συνδοξολογοῦν τά τάγματα τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ὁσίων καί ὅλων τῶν ἀγγελικῶν Δυνάμεων. Σ’ αὐτή τήν κατάσταση ἄς ἔλθουμε καί ἐμεῖς, ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, γιά νά μήν ὑστερήσουμε ἀπό τούς ἁγίους Πατέρες μας, ἀλλά μέ τόν ζῆλο γιά τό καλό καί τήν ἐργασία τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, νά φθάσουμε σέ μέτρα πνευματικῆς ὡριμότητας, «εἰς ἄνδρα τέλειον» (Ἐφεσ. 4, 13). Δέν ὑπάρχει κανένα ἐμπόδιο, ἀρκεῖ μόνο νά θελήσουμε. Ἔτσι καί τόν Θεό θά δοξάσουμε μέσα στήν καρδιά μας καί ὁ Θεός θά εὐφρανθεῖ ἀπό μᾶς.

Ἔτσι θά Τόν βροῦμε τήν ὥρα τῆς ἀναχώρησής μας ἀπό τήν παροῦσα ζωή, νά μᾶς ὑποδέχεται σάν μέγας κόλπος τοῦ Ἀβραάμ καί νά μᾶς περιθάλπει στή Βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Αὐτή τή Βασιλεία εἴθε νά ἐπιτύχουμε ὅλοι μας μέ τήν Χάρη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στόν Ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα στούς αἰῶνες. Ἀμήν.